

© PATRICK DIELEMAN

ONDERZAAI VAN GRAS IN MAÏS

De vergroeningsmaatregelen voorzien in het GLB en de nieuwe derogatieregels maken dat de onderzaai van gras bij maïs opnieuw meer onder de aandacht komt. – Naar: HoGent, Land- en Tuinbouwcentrum Waasland & Hooibeekhoeve

Onderzaai van gras bij maïs is niet eenvoudig. Het vraagt veel aandacht om tot een geslaagde groenbedekker te komen. De partners van het LCV hebben in 2015 wat ervaringen opgedaan met onderzaai.

Onderzaai in de regelgeving

Het inzaaien van groenbedekkers is een mogelijkheid om aan de vergroenings-eisen van het GLB te voldoen. Dat moet gebeuren voor 1 oktober. Om de groenbedekker na de maïsoogst te zaaien, moet die geogst zijn voor 1 oktober. In dat geval dringt zich een aangepaste rassenkeuze op. Zowel in het GLB als in de mestwetgeving komt grasonderzaai voor. Bij die keuze werd voldaan aan de eis dat vóór 1 oktober gezaaid is, zodat de maïs niet zo vroeg moet worden geogst. Je moet wel gras inzaaien en geen mengsel van groenbedekkers. Een belangrijk aandachtspunt is wel dat er een voldoende gesloten grasmat moet aanwezig zijn na 1 oktober.

In MAP 3 en MAP 4 kon er maïs worden geteeld onder derogatievoorwaarden wanneer er vooraf een snede gras werd

.....
Mits je wat aandachtspunten respecteert, kan het onderzaaien van gras in maïs voordelen opleveren.
.....

geogst. In het huidige mestdecreet kan er ook maïs onder derogatie geteeld worden in combinatie met onderzaai van gras. Er geldt dan geen verplichting om het gras te maaien. Je moet er wel rekening mee houden dat er meer dierlijke mest mag worden toegediend (250 in plaats van 170 kg N/ha), maar dat de totale hoeveelheid stikstof niet wijzigt. Concreet betekent dit dat je op zandgrond

en niet-zandgronden respectievelijk maximaal 135 kg/ha en 150 kg/ha werkzame stikstof mag geven. Als we ervan uitgaan dat de stikstof uit dierlijke mest voor 60% werkzaam is, kan op zandgrond maar 225 kg N via dierlijke mest worden toegediend ($225 \times 0,6 = 135$ kg N werkzaam/ha). Indien er toch 250 kg N/ha gereden wordt bij de combinatie maïs + onderzaai, dan moet dit op andere percelen worden gecompenseerd.

Hoe gras onderzaaien?

Bij een klassieke onderzaai wordt de groenbedekker gezaaid wanneer de maïs reeds op het veld staat. Dit vraagt bijgevolg een aangepaste mechanisatie. De meest gebruikte methode is dat op een schoffelmachine een pneumatische zaaimachine wordt gemonteerd. Vanaf de zaadbak vertrekt er naar ieder schoffelelement een slang met op het uiteinde een ketsplaatje dat het zaad verdeelt. Op die manier kan je nog gras onderzaaien

tot de maïs 40-50 cm hoog is. De schoffelmachine moet zo veel mogelijk aansluiten op de zaaimachine. Het eenvoudigste is dat ze evenveel rijen hebben. Doorgaans wordt er circa 25 kg/ha Italiaans raaigras gebruikt. Er zijn ook traditionele pijpenzaaimachines omgebouwd om gras in maïs te kunnen zaaien. Er worden dan pijpen verwijderd om enkel tussen de maïsrijen te zaaien. Ook op een wiedege kan je een pneumatische zaaimachine opbouwen. Het zaad valt dan niet tussen de rijen maar vollevelds. Voor die toepassing mag de maïs niet te groot zijn. In de praktijk wordt ook van onderzaai gesproken wanneer er kort voor, gelijktijdig met of kort na de maïs gras wordt gezaaid. Verder in dit artikel noemen we dit alle 3 gelijktijdige zaai. Wanneer het gras kort voor de maïs wordt ingezaaid, gebeurt dit doorgaans samen met zaai-bedbereiding, door bijvoorbeeld een pneumatische zaaimachine op een cultivator te monteren of een combinatie rotoreg-zaaimachine te gebruiken. Om het gras gelijktijdig met de maïs te zaaien, wordt de maïszaaimachine voorzien van een pneumatische zaaimachine. De ketsplaten worden tussen de zaai-elementen gemonteerd.

Er zijn ook machines met 2 gescheiden zaadbakken op de markt die gelijktijdig gras en maïs in rijen kunnen zaaien. Het

De gelijktijdige ontwikkeling van gras en maïs is een evenwichtsoefening. Gelijktijdig ingezaaid Italiaans raaigras groeit soms zo snel dat het de maïs kan overgroeien. In dat geval kies je beter voor rietzwenkgras.

gras kan ook nog kort na de maïs gezaaid worden. Je kan hiervoor een wiedege met een pneumatische zaaimachine inzetten. Je kan het ook vollevelds zaaien met de meststofstrooier en het daarna onderwerken met een wiedege of rol. Bij een gelijktijdige zaai ligt het advies op 8-20 kg/ha rietzwenkgras.

Groenbedekker en vanggewas

Vergeleken met het zaaien van groenbedekkers na de maïs oogst moet het onderzaaien een aantal voordelen opleveren. Het ondergezaaide gras hoeft niet meer te kiemen en te starten onder de soms minder gunstige najaarsomstandigheden. Bij een geslaagde onderzaai gaat het gras reeds goed ontwikkeld de winter in. Het gras beschermt de bodem zo tegen erosie en verslemping. Een goed ontwikkelde groenbedekker levert ook meer organische stof op, wat positief is voor de bodemstructuur. Het gras zal in het najaar blijven doorgroeien en de nodige stikstof opnemen. Hierdoor heeft het een positieve invloed op het nitraatresidu en de waterkwaliteit, zodat het ook als vanggewas fungeert.

De juiste grassoort kiezen

De keuze van de grassoort hangt in de eerste plaats af van het tijdstip waarop gezaaid wordt. Italiaans raaigras ontwikkelt zich te sterk vanaf het begin en zal de maïs overgroeien. Bij een gelijktijdige zaai is rietzwenkgras aangewezen, omdat de begingroei trager verloopt. De maïs blijft op die manier steeds boven het gras uitgroeien. Rietzwenkgras verdraagt ook beter een herbicidenbehandeling, eens het gekiemd is. Italiaans raaigras zal dan weer beter kiemen nadat een behandeling is gebeurd.

Ook de weersomstandigheden na het zaaien bepalen het welslagen. Een droge periode kort voor of na de zaai zal de kieming van het graszaad sterk vertragen. In de proeven in 2015 bleek dat er weinig opkomstproblemen waren, wanneer de gelijktijdige zaai met rietzwenkgras tijdig gebeurde. Het ondergezaaide Italiaans raaigras kon pas kiemen na de regen in juli, met een te ijle en te dunne stand tot gevolg.

Onkruidbestrijding

De onkruidbestrijding is erop gericht de aanwezige onkruiden afdoende te bestrijden, zeker op percelen met een hoge druk van grasonkruiden. Anderzijds mag het gras niet te sterk geremd of doodgespoten worden. De ervaringen leren dat dit geen probleem hoeft te zijn, mits alle parameters kloppen. Zoals eerder

aangehaald is rietzwenkgras vrij goed bestand tegen zowel dicotyle als grassenmiddelen. Bij correcte doseringen en op het juiste behandelingstijdstip (rietzwenkgras groter dan 3 bladeren) werden er mooie resultaten geboekt. Ondanks de mogelijkheden om tot een geslaagde onkruidbestrijding te komen, is het de vraag of op percelen met veel (specifieke) grasonkruiden onderzaai wel aangewezen is. Een juiste perceelskeuze is belangrijk bij het welslagen van deze teeltcombinatie.

Effect op maïs

Zeker bij een gelijktijdige zaai van rietzwenkgras en maïs groeien er 2 gewassen die nutriënten en vocht vragen. Het effect op de opbrengst bleek in de verschillende demo's en proeven niet eenduidig. Op sommige locaties was er geen opbrengstverlies, elders liep het verlies op tot 30%. De verliezen waren vooral te zien waar de maïs tijdens de zomermaanden duidelijke droogtestress vertoonde, terwijl het rietzwenkgras goed ontwikkeld was. Bij een goed ontwikkelde graszode kan het gras tijdens het hakselen van de maïs verstrikt geraken tussen de messen. In dit geval moet je hoger hakselen, met een langere stoppel tot gevolg.

Gesloten grasmat

De randvoorwaarden bepalen dat er in de winter een voldoende gesloten grasmat aanwezig moet zijn. Dit blijkt niet evident. De ontwikkeling van het gras tijdens het groeiseizoen en de bodemomstandigheden bij de oogst spelen hierbij een grote rol. Een ijle grasmat en/of natte omstandigheden bij de oogst hadden in de meeste gevallen een kapotgereden zode tot gevolg. De gelijktijdige zaai met rietzwenkgras verdroeg in 2015 het berijden beter dan het ondergezaaide Italiaans raaigras.

Het ondergezaaide gras fungeert ook als vanggewas. Een goed ontwikkelde groenbedekker in het najaar leidt tot een lager nitraatresidu. In de proeven in Laakdal, Geel en Sint-Niklaas werd een duidelijk lager nitraatresidu gemeten bij de gelijktijdige zaai met rietzwenkgras. Bij onderzaai met Italiaans raaigras lag dit ook lager, maar het verschil met de klassieke zaai na de maïs oogst was kleiner. ■

Aan dit artikel werkten mee: Geert Hae-saert & Joos Latré, HoGent; Dirk Martens & Roel Van Avermaet, Land- en Tuinbouwcentrum Waasland & Gert Van de Ven, Hooibeekhoeve